

A mezőgazdasági szakoktatás.

Előadó: **Dr. Abrudbányai Ede** országgyűlési képviselő.

A szegénység, a nyomor volt minden időben az emberi tömegek legrosszabb tanácsadója.

Hogy szegények és nyomorultak legyünk, jóformán ebben merült ki egy évtizeden át az államhatalomnak rólunk való gondoskodása.

Köteteket lehetne írni az agrárreform égbekiáltó igazságtalanságairól, amelyek nem szociális, hanem politikai célokat szolgáltak. Feladatomban kívül esik e fájdalmas részletek feltárása.

Nagy vonásokban megállapíthatjuk, hogy az agrárreform magyar kulturális alapítványainkat megsemmisítette. Tönkretette azt a magyar birtokos osztályt, amely a kultúráért évszázadokon át bőkezűen áldozott. Elkobozta a csíki székelyek hatalmas vagyonát. És amikor magyar kézből kivette az ingatlan vagyont, nemcsak a tulajdonost károsította meg, hanem megszámlálhatatlan magyar munkás kéz kereseti lehetőségeit is megsemmisítette.

Az erdőkezelés és erdőkitermelési engedélyek körüli anomáliák évente megszámlálhatatlan milliókat juttatnak magyar vagyonból illetéktelen zsebekbe.

A bányatörvény a székelyföld természeti kincsei felett húzta meg a vészharangot.

Közhivatalokból a magyarság kiszorított, még a szintiszta magyar vármegyékben is. Csak alárendelt, gyengén jövedelmező állásokban túrnek meg néhány megfélemlített magyar páriát, hogy a jól fizetett vezetők helyett is dolgozzanak.

A C. F. R. tömegesen bocsátotta el a legutóbbi évben is a magyar munkásokat. Az iparvállalatok nacionalizálása nemcsak a tőke kisajátítását jelentette, hanem a magyar mérnö-

kök, tisztviselők és munkások százainak és ezreinek existenciáját is megsemmisítette.

Az egyenlőtlen mértékkel kivetett és lelketlenül behajtott adó iparosaink és kereskedőink ezreit kergette a nyomorba.

A speciális és lokális érdekek szolgálatához szokott törvényhozás Erdély érdekeit könnyű szívvel áldozta fel minden időben a saját érdekeiért, mint legutóbb is feláldozta az erdélyi szeszgyártást a regáti borszesz kedvéért.

A rövidlátó és szűkkeblű vám- és forgalmi politika Erdély virágzó állat-, gyümölcs-, lóhere-, mag és tojásexportját tönkretette.

És amikor azt hittük, hogy ez így tovább nem mehet: reánk szakadt a világkrízis, amelynek sehol a világon nem volt olyan megsemmisítően romboló hatása, mint nálunk, mert bennünket a rossz kormányzás által már elsanyargatva és anyagilag legyengítve talált.

És hogy az általános nyomor még teljesebb legyen, felburjánzott a felelőtlen agitáció, amely népünket demoralizálni és a magyar egyetértést megzavarni törekszik.

Akik a mai válságos időkben a magyar sors irányítására vállalkoznak, azoknak tisztában kell lenniük azzal, hogy a magyar intellektueller elhelyezkedési lehetősége Romániában csaknem a végtelenségig összezsugorodott és beláthatatlan időn belül a magyar tömegeknek csak a földművelés, ipar és kereskedelem adhat kenyeret.

Tisztában kell lennünk azzal, hogy a megapadt magyar tőke helyett a magyar kultúra anyagi erőforrásává a magyar tömegek eleven erejét kell tennünk. Hogy e magyar tömegeket a történelem által reánk kényszerített keretek között a szegénységből kiemeljük, annak egyik eszköze a magyar kisebbségi oktatásnak gyakorlati irányba való terelése, az ipari és mezőgazdasági szakoktatás felkarolása.

Sajnálattal kell megállapítanunk, hogy ez időszerint Romániában egyetlen magyar nyelvű mezőgazdasági szakiskola sem működik.

Hogy hanyatlóban levő mezőgazdasági termelésünket fellendítsük és ez által népünk kereseti viszonyait feljavítsuk, gondoskodnunk kell a magyar mezőgazdasági szakoktatás megteremtéséről, annál is inkább, mert a mezőgazdasági szak-

oktatásról rendelkező 1929. évi törvény erre meg adja a lehetőséget.

Kérdés, hogy milyen legyen a megteremtendő mezőgazdasági szakoktatás iránya? Ki legyen az iskola fenntartó? Hol keresendő a költségek fedezete?

Az agrárreform megsemmisítette a magán uradalmakat és ezzel a gazdatiszti pályát is tönkre tette. Ezért a felsőbb gazdasági szakoktatásnak magyar kisebbségi szempontból a gyakorlati élet szükségletét és az elhelyezkedési lehetőségeket tartva szem előtt, nincs nagy jelentősége.

Nekünk arra van szükségünk, hogy a magyar tömegek kulturnívóját és ezzel párhuzamosan, életstandardját emeljük, hogy felvilágosodott és okszerűen gazdálkodni tudó kisgazdákat neveljünk.

Ne feledjük el, hogy a kisgazda társadalom gyakorlati irányú nevelésével nemcsak a kisgazda testvéreink egyéni boldogulását segítjük elő, hanem az ő felvilágosultságukban és gazdasági jólétükben a magyarságnak is megdönthetetlen végvárakat emelünk.

Kisgazdáink nevelésére két iskolatípus felel meg: az egyik a két vagy három évfolyamos földműves iskola, a másik a 2 féléves téli tanfolyam.

Mindkettőnek előnye a többi iskola típusok felett, hogy csak a gyakorlati életre nevelnek és magyar kisebbségi szempontból előnyük, hogy a mezőgazdasági szakoktatásról szóló törvény most készülő végrehajtási utasítása a mezőgazdasági szakismeretek népszerűsítését szolgáló eme iskolatípusokról úgy rendelkezik, hogy ezen iskolák tantervét és előadási nyelvét az iskolafenntartó állapítja meg. Tehát ezek az iskolák a magyar népkulturának valóságos bölcsői lehetnek.

A nyugati kulturállamok gyakorlati szempontól az addigi tapasztalatok alapján az alsóbb fokú gazdasági iskolák közül legtöbbször értéklik a *téli gazdasági tanfolyamokat*, mert ezeknek tanulói télen az iskolában elsajátítják a legszükségesebb elméleti ismereteket és nyáron a tantestület tagjai, mint vándortanítók felkeresik tanulóikat otthonukban, hogy saját gazdaságaik konkrét viszonyainak figyelembevétele alapján, adják meg a gyakorlati tanításaikat és útbaigazításaikat.

Az iskolák fenntartását illetőleg legszerencsésebb meg-

oldásnak tartanám, ha a magyar egyházak feles számú középiskoláik egyrészét szerveznék át gyakorlati irányú szakiskolákká. Komoly és lelkiismeretes megfontolás tárgyává kell tenni, hogy vajjon kívánatos-e éppen kisebbségi szempontból a gimnáziumi nevelés erőltetése, ha érettségizett diákjaink megfelelő elhelyezkedését nem tudjuk biztosítani. Mert amilyen értékes nemzeti szempontból a szilárd gazdasági alapon álló intellektuális osztály, ép oly veszélyes lehet egy magyar szellemi proletariátus, mert az intellektuális proletárok a magyar eszme szolgálata helyett igen könnyen annak árulóivá válhatnak.

Az egyházak által fenntartandó gazdasági iskoláknak, melyeknek száma 2 vagy 3 lehetne, felekezeti jellegük mellett, szolgáltniok kellene az egyetemes magyar kultúrát, amit az által érnének el, hogy egyenlő feltételek mellett felvénnek tanulók közé más vallású magyar tanulókat is.

Az alapítandó gazdasági iskolák fenntartási költségei az iskolák saját jövedelmein (tandíjak és internátusi díjakkal) és az átalakítandó gimnáziumok felszabaduló fenntartási alapjain kívül a következő forrásokból tolnának fedezendőket:

1. A kisebbségi szerződés értelmében szakiskoláink is államsegélyre tarthatnak igényt és az államsegély követeléséről és sürgetéséről igényeink százszázalékos kielégítéséig pártunk le nem mondhat.

2. Követelnünk kell, hogy a magyar alapítványokból létesített gazdasági szakiskolák elkobzott vagyonát az állam bocsássa a magyar szakoktatás rendelkezésére.

3. Az Országos Magyar Párt közgazdasági szakosztályának 1929. évi nyári gyűlése felhívást intézett a magyar pénzügyintézetekhez, hogy évi jövedelmeikből a kulturális célokra szánt összegeket juttassák a magyar ipari és mezőgazdasági szakoktatás céljaira. A pénzügyintézetek egyrésze elvileg elfogadta ezt a javaslatot.

Az ezen a címen befolyó jövedelmek arányos része mezőgazdasági szakiskoláink fenntartására fordítható.

A mezőgazdasági szakismeretek terjesztői a szakiskolákon és vándortanítókon kívül, a *népies szakirodalom* és a *népies folyóiratok* szakcikkei.

Ezen a téren dicséretre méltó munkát végez a Magyar Nép című heti lap.

Figyelmet érdemelnek az Erdélyi Gazdasági Egylet ismeretterjesztő füzetei, amelyeknek minden száma megérdemelné, hogy minden egyes magyar népkönyvtárban legalább egy-egy példányban helyet foglaljanak.

A mezőgazdasági szakismeretek népies terjesztése tisztán és kizárólag a gyakorlati élet céljait szolgálja. Azonban a gyakorlati élet népünk érdekében többet kíván tőlünk, nevezetesen kívánja, hogy a termelést és az értékesítést szervezzük a szövetkezeti eszme alapján.

A szövetkezeti szervezés és irányítás minden egyes magyar faluban szakértő vezetőket feltételez.

A falú hívatott vezetői a pap és a tanító.

Hogy a magyar falú számára hozzáértő vezetőket neveljünk, kívánatosnak tartanám, hogy a pap és tanítójelöltjeink számára valamelyik gazdasági szakiskolánk mellett szervezzünk tanfolyamot, amelyen a gazdasági szakismereteket és a falúfejlesztéshez szükséges ismereteket elsajátítsák és a tanfolyam felállítása után csak ezen tanfolyam végzett növendékei nyerhessenek papi és felekezeti tanítói állásokat.

A gazdasági szakismeretek elsajátítása a pap és tanítójelöltjeinknek egyénileg is nagy előnyére válna. Hiszen a falúsi papok és tanítók javadalmazásának figyelemreméltó részét teszik ki az eklézsiái földek, amelyeknek mintaszerű kezelése mellett, hogy a falú népének követendő például szolgálna, haszonélvezőinek is lényegesen nagyobb jövedelmet biztosítana, mint a mai, olyan-amilyen gazdálkodás.

A falúszervező ismeretek elsajátítása hasonlóképpen nem csak a falú népének szolgálna előnyére, mert hiszen a szövetkezetek vezetése anyagi előnyökkel is jár, amely előnyök annál figyelemreméltóbbak, minél rátermettebb a vezetés.

Az előadottak alapján tisztelettel kérem a következő határozati javaslataim elfogadását:

1. Mondja ki a Nagygyűlés, hogy a magyar kisgazda társadalom boldogulása érdekében rendkívül fontosnak tartja legalább két mezőgazdasági szakiskola felállítását és ezért felkéri egyházaink főhatóságait, hogy feles számú főgimnáziumaik elkerülhetetlen átszervezésével kapcsolatosan tegyék

megfontolás tárgyává a mezőgazdasági szakiskolák felállításának kérdését.

2. Utasítsa a Nagygyűlés a Magyar Párt parlamenti csoportját, hogy a magyar gazdasági szakoktatás céljára tett kegyes hagyományok elkobzott vagyonának a magyar mezőgazdasági szakoktatás céljára visszaadása érdekében a kormány-nál tegyék meg a szükséges lépéseket és ne szűnjenek meg a kérdést szükség esetén a parlamentben is felszínen tartani jogos követelésünk teljesítéséig.

3. Utasítsa a Nagygyűlés a parlamenti csoportot, hogy felállítandó gazdasági szakiskoláink részére is szorgalmazza az államsegély megadását, jogos és méltányos igényeinek százszázalékos kielégítéséig.

4. Kérje fel a Nagygyűlés egyházaink főhatóságait, hogy a magyar falú jövője érdekében tegyék megfontolás tárgyává az Országos Magyar Párt Nagygyűlésének azt a javaslatát, hogy pap és tanítójelöltjeink számára állítassék fel valamelyik létesítendő mezőgazdasági szakiskolánk mellett tanfolyam, amelyen a gazdasági szakismereteket és a falúfejlesztés és szervezéséhez szükséges ismereteket elsajátítsák és a jövőben csak ezen tanfolyam végzett növendékei nyerhessenek elhelyezést.

Addig is, amíg ez a tanfolyam szervezhető lesz, kérjék fel gazdasági egyesületeinket, gazdaköreinket és kiválóbb gazdáinkat hasonló célú tanfolyamok rendezésére.

A Szakosztály az előadó javaslatait egyhangulag elfogadja.